

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . . . 20 кор
на пів року . . . . . 10 кор
на чверть року . . . . . 5 кор
на місяць . . . . . 176 кор

За границею

на цілий рік . . . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирнеш ми очи і душу ми вирнеш: а де возьмеш мидости, віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят • 5½ год. пополудни.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. і. п. Домбровського (Хоруцини). Експедиция місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламці неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Падісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Конституційний рух в Росії.

(X) Перед кількома днями наспіла з Петербурга вість, котра своєю досягlostю перевиснає всі вісти із східно-азійського боевища. Предводитель московского земства кн. Трубецкий, одна з найвишайшійших особистостей в Росії, нагадав цареві слова висказані свого часу Людовикови XVI-ому: «се n'est une émeute, c'est une révolution» (се не бунт, се революция) і просив царя, щоби запобіг лихови довірем до народу і станів. Сі слова навів кн. Трубецкий в письмі до царя, прийнявши при тім на себе одвічальність за ухвалу резолюції московского земства, а зміст сего листу розповсюдив телеграф по всім сьвітї. Ся вість набирає в звязи з цілим рухом конституційним в Росії первородного значіння. Істория поучає, що важкі воєнні нещастя викликають звичайно внутрішні розрухи, особливо коли невдоволенє захопило широкі верстви суспільности, як се іменно бачимо також в Росії. Буває івколи, що навіть побідний вислід війни викликає живійші і свобіднійші прояви народних бажань. Оскількиж більше причини є до такої вияви в случаю, де довіре до сили і поваги правительства захитанє невзгодинами, або наколи показує ся, що керманичі державні або військові завинили ті невзгоди.

В Росії як раз підносять громадно всякі жалі на страшно лиху господарку воєнної управи, котру роблять одвічальною за всі нещастя воєнні, а з тим є в звязи наріканя і жалі на самоволю і нездарність державної администрації — а всему тому має зарадити указ царский про реформи.

Царский указ поручає обдуманє сих реформ, виріб постанов і поправок комітетови міністрів, а тимчасом суспільність бажає, щоби тими справами займав ся не лише сей тісний кружок. Так московска городска дума, як і нижньо-новгородска в своїх резолюциях домагають ся, щоби покликано відпоручників усіх громадских дум і щоби сей зїзд відпоручників городских вибрав зпоміж себе також заступників на конференцію, котра мала би полагодити сі справи. Нижній Новгород згоджує ся також з ухвалою Москви під проводом кн. Галіцина, щоби сей конгрес міст заняв ся також змінами всего життя. Московска ухвала з 13. грудня домагає ся, щоби при участі вільно вибраних заступників народних була проголошена свобода сумління, віри, печати, зборів і щоби заведено прилюдну контролю управи — і з сею ухвалою згоджують ся в надісланих доси заявах у всіх усядах в Росії.

Царский указ зовсім не втихомирив ані спинив сего руху конституційного, він що раз більше збирає як повинь, а кн. Трубецкий додав сему рухови ще більше сили своїм письмом до царя. Ще 26. грудня губернске московске земство ухвалило на его внесенє великою більшостю, при заяві нехитної преданности для царя, домаганє, щоби конечно покликано до законодавства свобідно вибраних заступників народу. Постанови зібраних з початком грудня в Петербурзі представників усіх земств держано в тайні. Колиж розкрито сю тайну, а правительственна оповістка про се з царским указом виступила проти переступленя земствами обсягу діланя, перервано в Москві демонстративно засіданє городської думи.

Тепер ступив кн. Трубецкий о один крок дальше і звернув ся особисто і прямо до царя, а та обставина, що тепер явно пишуть про авдичню кн. Трубецкого у царя, хоч дневники дістають остороги за вісти про конституційний рух, показує що тепер уже уступила давна гроза. Нема сумніву, що в найвишших кругах правительственных, а навіть на царскім дворі іде боротьба поміж ріжними струями, а в цілій Росії рух інтелігенції в тім напрямі викликав велике враженє в усіх верствах суспільности. Гнобительство Плеваго посполбляло ще надужитям бюрократії і викликало серед дворянства ще більше невдоволенє, так само як і між письменниками, професорами, адвокатами і всею інтелігенцією російскою, а вісти про нещасні події на азійскім боевищу були сею іскрою, що запалила нагромаджений палий материял. Нічого отже дивного, що домаганя російської інтелігенції сягають тепер дальше, як перед роком, так само, як і царский указ іде дальше, як указ з 1903. р., одначе східно-азійска війна викликала таке роздратованє серед російської суспільности, що она вже не вдоволяє ся уступками, заповідженими в царскім указі. Суспільність домагає ся, щоби й інтелігенції мала участь в реформах і мала право жити по европейски та ддятого домагає ся конституції.

Нема найменшого сумніву, що тепер вся бачність російської суспільности буде звернена на внутрішні справи. Вправді війна буде неперечно дальше вести ся в Манджуриї, бо керманичі Росії все ще не покидають надії, що їм поведе ся на суходолі вийти з неї побідно, одначе народна уява і сила звернуть ся після упадку

Фердинанд Ляфарг.

Образ долі.

Єт струнка етать, блідо-матовий, наче віжною мракою ослонений вид і тужний погляд нагадують поетичну етать безсмертної Офелії.

Ідучи, погинає ся вона розкішно з невисказаним чаром, а розхилені коралеві усточка так і просять: цілуй та цілуй! Навіть дерева плятанової алеї, куди має звичай проходжуватись, дивуючись її красі, клонять свої мплі, зелені вітки слідом вродливої красуні.

Ціле її ество жавє житєм, молодостию і щастєм — бо... вона кохає, кохає першим дівочим, невинним чутєм своїх пятайцяти літ.

Олеся — се напричуд гарна панночка. Навіть її високий ріст не перешкодив розвиткови класичних форм.

Небавком має вона стати чарівною женицею — подругою Данила, любого і доброго молодця, котрого, на жаль, мучить часто-густо сунхий, зловіщий кашель.

Одинокою мрією Олесі є злука з коханым Данилом.

Тож дивує її і гніває, що родичі відкладають сповненє її мрій аж до покінченя півнайдцятого року життя.

Закон так велить...

— Чому мішає ся до нас той дивний за-

ков, щож би йому шкодило, якби я стала вже жінкою мого найдорозшого Данила, — кличе Олеся при кождім працяню з судженням.

В невинности своїй думає, що супружє буде продовженєм плятонічного мріяня з зором, зверненням в синій звід небесний, де так любо миготять ясні зірки.

Одначе часами, коли дивить ся на будячу ся з зимового просоня натуру на мило щебетучі в тіни дерев птички, огортає її чутя дивного неспокою, розкішне дрожанє потрясає її молодим тілом: тоді вона догадує ся, що любов криє в собі тайну, яку радаб чимскорше проникнути.

Суджені бачуть ся щоденно, а їх розмови невинні, як їх молоді, закохані душі: говорять про поезию, штуку, оповідають собі зміст прочитаних творів. Та при кождім прощаню, коли руки їх лучить сердечний стиск, вириваєсь її:

— Ах! Якже довго кажуть нам ждати?

— Ах, так! За довго...

— Чи конче мушу мати ішінайцять літ, щоби стати твоею подругою, питає неспокойно Олеся.

— Так каже закон, відповідає заклопотаний Данило.

— Що мене обходять закони! Чую, що могла би присягати досмертно любов хотьби завтра, а навіть нашіяка. Пощож чекати ще півроку?

Данило не відповідає вже нічо, тільки спаленівши, спускає очи.

Таж він не може її сказати, що закон вва-

жає її незрілою, впрочім відповідь ся потягнула би за собою цілий ряд дальших питань.

Якуж звязь з супружєм може мати менший або більший ріст, менше або більше розвинені форми? Чиж фізичні сили суть потрібні для щастя двох істот, чи супружє не є освяченєм любви двох дружних душ?

Дні минали за днями. Ожиданє побільшувало силу чутства у Олесі, але у судженого кашель змг ся так, що місяць пізнійше мусів положить ся у ліжку.

Вістка про недугу Данила засумувала дуже Олесю, але поліпшенє, яке слідувало небавком в стані хорого, успокоїло її побоюваня, а що молодість не вмів довго сумувати, так і Олеся ціла віддалась приготованю до недалекого шлюбу та мріям про щасливу будучність.

Вже тільки пять двій ділить її від злуки з улюбленим.

Вона дізнає ся накінець, чим є супружє, впаде заслону, окриваюча його тайни.

Яка то буде зміна?

Чи се можливе, щоби чула ся дальше щасливою, як колись то, сидючи в альтані побіч укоханого та дивлячись на зникаючі в незнайній сьвіт облаки і осьвічений кружок місяця!

Посеред солодких мрій заснула.

Як врочисто звенить поважний голос церковної музики. — Вона ціла дрожить зі зворушеня, слухаючи промови старенького пана отця.

З якоюж цікавостію двляють ся на по численно зібрані знакомі, як сперта на рамен

Порт-Артура до внутрішніх питань, де стільки занедбаного, стільки незробленого, де треба пильно приложити руки, щоби подвинути підорвану силу, могутність і спроможність держави.

Росія перешла вже подібні потрасення після кримської війни і Севастополя, а те, що опісля витворив Олександр II., значно було пізніше обмежене, але не остало без хосенного впливу. Земства, як небудь неповоротливі, недосвідні і обмежені, чимало добра зробили в Росії. І тепер підчас великої воєнної натури Росії сні вельми пособляли державі в трудній їй задачі, а крім того они стали огнищами конституційних змагань і тим запобігли, що рух сей не вийшов поза неможливі межі. Царский указ зробив їм докір, що они перейшли свій обсяг діланя, але хто знає, скільки лиха накоїла би була горяча молодіж, як би надії на поліпшене внутрішних відносин не нашли собі були при- становища в земствах. Земства будуть і мусять конечно стати тими підвалинами, на яких Росія буде приневолена здвигнути нову державну будівлю. Царский указ поручив комітетови міністрів виробити основи реформ. Як далеко піде в тім напрямі комітет міністрів, годі тепер ще сказати, але нема вже ніякого сумніву, що не можна буде повернути Росії взад, лише вперед, се річ ясна, що на царю спочиває велика одвічальність і від него залежить, щоби не здійснила ся осторога, яку ему дав такий консерватист і визначний муж як кн. Трубецкий.

Д о п и с ь .*)

3 Бережанщини

(Огляд народного руху за р. 1904).

Рік 1904 не належав для Бережанщини до найкращих. Новий рік не помирив деяких одиниць, що своєю борбою особистої натури вносили безлад в жите народно-громадянське. Однак борба тая закінчила ся в пробігу року тим, що Бережани є нині одиноким містом зі судом окружним в Галичині, що не має адвоката Русина. З другої сторони упала повага деяких хлополапських демагогів до такого степеня, що навіть між селянами потеряли свій вплив, що правда, деморалізуючий.

*) Одною з найбільших труднощій нашого днешництва, се кореспонденція: короткі, грісні, об'єктивні звістки про жите і змаганя з ріжних закутків краю. Такими вістками кореспондент може вельми прислужити ся часописі і загалові, коли присилає їх правильно пр. раз на місяць. Але у нас кореспонденти нагаду-

винищеного слабостию, та мимо сього яснїючого щастем Данила, опускає сьвятиню. Лишень ті сьвічки горять якось так темно та жалібно, начеб не присьвічували щасливій парі новоженців, але мерцєва на катафальку.

Вже сидять в повозці.

Данило похилиє ся до неї і цілує... Обід трєває нескінчено довго.

Наконець вже самі.

Ідуть домів...

Від півгодини вона вже тут, а Данило не приходять. Що тепер слїдує?... Олеся крізь сон дрозжить з тревоги і ожданя... але сонна уява показує їй тільки якісь неясні, хаотичні, хоть розкішно-любї образи...

Пробудившись чула зміну, яка зайшла в цілім її єстві. Лишилась сама в кімнаті, усміхала ся до своїх сонних мрій, котрі немов відкрили її тайну любовного чару.

Тепер вже не могла би свобідно говорити про своє супруже, бо на саму згадку про него її лица паленїють. Не могла також погодити ся з думкою, що ще три дні ділять її від шлюбу!

Здійсненє тих всіх мрій здавало ся їй довгим, як вічність.

На жаль були се тільки мрії!

Тої самої ночі, як Олесі обявила ся тайна подружя — Данило умер...

XII. 04.

Переклав Ник. Ков.—к.

Побіч утрати д-ра А. Чайковского, що перенїє ся з Бережан в Сколе, почула болючо Русь бережанська смерть широго робітника народного, опікуна убогої молодїжї совітника судового Олекси Танячкєвича. Яко голова філії «Просьвіти» брав покойник чинно участь при закладаню ілюстрацій читалень, доки «приятелі» доносима не спинили его цілком легальної роботи. За его головуваня прибуло Бережанщині найбільше читалень. Як глибоко смерть его відчули селяни, доказом делегації «Січій» і «Соколів», котрі на вість о его смерті прибули на похорони з вінцями.

Правдивим ударом, виміреном в само серце народного жита, було зачиненє староством великої салї товариства кредитового «Надія». «Надія» тулить при собі всі майже товариства, удїляючи їм даром або за малу заплату салї на всякі збори, вистави, відчити і т. п. Сповняючи сей немов обовязок зглядом народних товариств, «Надія» став висше чим інші інституції подібного рода в краю. Резолюція староства обмежуюча число осіб на салї до 60, вела до того, щоби спинити всякий народний рух. Іншої салї в місті, крім польського «Сокола» нема, а ввиду завязатого руху гакатистичного в Бережанах, винайм тої салї на рускі ціли є немислимий. Та треба було цілої купи рекурсив, депутатий, а остаточно інтервєляцій посла Олесницького в соїмі, щоби близько по 11 місяцях знесло намісництво цілком резолюцію староства, коли показало ся, що зачиненє тоє було звичайним безправем.

Тая резолюція староства була колодою, що снинювала цілий рік рух вї всіх майже руских товариствах. Одні одинїсїнькі збори в місті відбули ся в той час, а то віче скликанє Селянскою Радою 2. лютого Оно відбуло ся в салї приватній, котру гветь також зачинено. Жадні збори не могли відбути ся при більшім числі учасників як 60. Не дивота, що рік минулий мож назвати роком частинного застою для Бережанщини. Вшехпольска гаката триумфовала, та гадаючи придавати найменший прояв нашого жита, синала доноси ложні навіть за те, коли хто в зависимих людий появив ся в читальни на селі, або говорив про такі «революційні» речі, як штучні навози.

Перше місце роботою своєю займає філія Тов. педагогічного. Що правда, педагогічного руху не було жадного, але окрасою товариства є Селянська бурса. Питомці ведені взірцево учили ся дуже добре і так само поздавали вступні іспити до гімназії. Та в тім виключає заслуга родини пп. Бачинських, що цілком віддали ся тій інституції. Коли нині число рускої молодїжї в гімназії бережанській є більше чим 250, коли є повна підстава домагати ся української гімназії в Бережанах — то велика часть заслуги тої паде на Тов. педагогічне. Крайна дора батькам нашим забрати слово в тій справі і зажадати сєйчасового основаня руської гімназії в Бережанах.

Старанєм філії «Просьвіти» було кільканайцять ілюстрацій читалень з викладами о викупній ґрунті під залізницю, о штучних навозах, з гїєнії та історії Руси. Нових читалень повстало кілька, але за те деякі є лиш на папери. Задля браку сил в Бережанах і ввиду крайної апатії многих інтелїгентів замісцевих контроля не є всюди можлива. В селі Шибаліві приміром були вже чє не два рази принятї намісництвом статуту читальні «Просьвіти», в послїднім разом, ще перед 10 місяцями — а при отвореню читальні виринають все якісь ніби перепони. В судовім повіті козівскім, де менше є поїздок з Бережан, розважало ся москвофільство. Віче просьвітно-економічне, уладженє філією бережанською в Козовій 29. серпня с. р. бажань наслідків не спровадило задля довготрєвало-го ульвного дощу. Та всеж присуєність 300 осіб на зборах в тім куті досі не бувала.

ють собі часопись доперва тоді, коли ходить о їх личну справу, або яке славословіє. Тай годі підливають стілько «соєу», що за ним і справи не можна докушати ся; допись звичайно приймає неможливі розміри і з тих причин часто-густо іде до коша. З новим роком ми відносимо ся в тім згляді листовно до наших дописувателів і прихильників, а на примір, як має виглядати кореспонденція, подаємо отсе надіслану нам з Бережанщини допись. — Ред.

До бажаного союзу крамниць філія навіть не трїбувала доводити. Головна перепона, — брак фахових сил, особливо таких, що би знали ся на торговлі яйцями, котрих тут много крамлиці можуть достарчити. Меткий, фаховий чоловік міг би тут найти велике поле до роботи.

Під конець року трєбувала філія завести рід людového університету для Бережан і окресности. Дано три виклади популярні з астрономії. Мимо браку-средств демонстраційних участь була вельми жива і то головно зпомежи міщан. Вишадалоб, щоби філія дальше вела ті виклади популярні.

Побіч згаданих викладів були й інші, дані заходом товариств або привитних людий, як виклади з староруської літератури, про підроблюване артикулів поживи, гриб домовий, про Макаровского, Вересая, Нечуя, про красу, та про первовість.

«Жіноча Громада» подбала в сім році як і в попереднім про обдарованє бідних дітїй в день св. Николая.

Театральний комітет бережанський зібрав протягом року 879 К 68 чєстого доходу (брутто 919 К 55). Замітне є, що замісцеві не платять майже нічого. Та все таки зібрано більше чим в інших містах, де є більш рускої інтелїгенції пр. в Коломиї.

Міщанська читальня «Просьвіти» оживає доперва на зиму, коли повертають з робіт члєни, переважно мулярї. На початку зими дала одно представленє аматорське. Тепер є заходи заснувати ще дві нові читальні на передмістях.

Товариство «Надія» приходить по ударах москвофіль поволї до себе. Москвофіли не належать зовсім до товариства і позитягали капітали свої та церковні і громадскі зі щадницї, хоч парохїян їх найбільше користає з позичок «Надія», бо управа товариства глядять лишє на потребу і поруку позичаючого, а не погляди політичні. Оборот в минулім році побільшив ся значно, інституція функціонує правильно, коби лишє провінція більше інтерєсувала ся тим товариством складаючи приватні, церковні та громадскі капітали до щадницї. Щадниця «Надія» дає 5% від вкладок. Заінтерєсованє повинно бути тим більше, що як сказано, «Надія» є дармограєм для інших товариств зі шкодою для себе, бо дїм не дає того, що в него вложено.

Правда, засновало ся перед двома роками товариство «Народний Дїм», що мало відкупити дїм «Надія», але се товариство снїть тепер сном блаженних.

Більше заінтерєсованя позамісцевих, менше особистої ворожнєчі в громадянськїм таборі, а не лашуть ся Бережани на послїднім місци в краю.

Дописувателє.

Промова пос. д-ра Короля

виголошена в галицькїм соїмі дня 9. падолиста 1904 при бюджетовій розправі.

(Дальше).

Власть політична, не лишє повітова, але і краєва стає явно і отверто по сторонї тих, котрі ідуть дорогою незаконною; власти політичні, повітові і краєві допчуть найяснїйші приписи закона, іґнорують рішеня найвисшої власти, бо міністерства, а роблять то лишє длятого, щоби виступати в інтерєсі менности польської там де Русини мають абсолютну більшість (П. Гурик: Гамба).

А погляньмо тепер по других староствах повітових у нас в Галичині, чи і там не діють ся такі річи, котрі з приписами закона і чувствами справедливости і етики ніяк не дадуть ся погодити?

Не буду бавити ся в спеціалїзованє поодиноких фактів, згадаю лишє загално, що приміром староста в Золочеві каже жандармом робити безпідставні ревізії по селянах, шукаючи за якимись заказанями книжками і брошурами, що староста золочівський засуджує немилых єму селян за просту обиду війта, на 200 К кари, що приміром староста в Товмачі, Свобода, загакує читати наголос такі газети, котрі приміром пишуть о заробках за границею, що той староста

тягає людей в найгорячіші роботи в жнива до староства по тое, щоби їх спитати, хто їх намовляє до того, щоби ішли на зарібки до Прус, що приміром староста в Бучачи приказує війтам, щоби не давали книжочок робітничих в тих случаях, де дотичні особи не мають на се позволення повітової ради.

А вже правдиві оргії в повіті косівським вправляє п. староста Заградник, котрий хочаби здатити всякий рух просвітний і економічний в повіті, дозволяє на повну самоволу жандармам, котрі по просту збиткують над селянством в спосіб, котрий впрост оскорбляє достоїнство людске. Поступоване того старости представив дуже докладно в недавно внесеній до правительства інтерпеляції п. Олесницький. Там суть представлені такі річи, котрі видають ся впрост немислимыми в державі конституційній.

На тую інтерпеляцію позволю собі звернути особлившу увагу достойного представителя правительства і прошу его, щоби зволив ближше заінтересувати ся відношенням в повіті косівським і енергічні зарадження видати, щоби усунути ті всі неправильности і дикі практики, які мають місце, та щоби привернув чим скорше правний стан в повіті.

Я признаю і дуже добре понимаю, що закладане в повіті стоваришень під назвою «Січей» може бути для декого несимпатичне і неприємне, щі ті стоваришеня можуть бути декому не на руку, але то все не урівняє до доптаня законів, до малтретовань невинних селян, бо ж чейже повіт косівський лежить в конституційній державі, в Австрії і жителі повіта косівського мають право до корястаня не лише з обовязків але і з прав конституційних.

Не перечу, що власть правительственна має право вглядати в діловодство, в круг діланя поодиноких стоваришень, що власть політична має право входити в тое, чи стоваришеня не переступають своєї діяльності і рам статутів, а ели то заходять, то ми против енергічного вступлення правительства жадних замітів підносити не будемо, однак, достойні панове, против такого поступованя власти, де она без найменшої причини ставить перепони хоть би і як для неї немилім і несимпатичним стоваришеням лише ддятого, що діяльність таких стоваришень може бути колись недогідною для якоїсь там партії в повіті, що може бути приміром небезпечною при будучих виборах до тіл репрезентацийних для пануючої в краю партії польської, против такого поступованя власти всі ми з всею енергією протестувати мусимо, бо таке поступоване ест самоволею, котра хіба не сьміє входити в програму правительства.

А тепер позволте, панове, що на закінченя зверну ся ще на поле може троха і драстичне, на поле, на котре тут при тій дебаті уважаю за конечне вступити.

Пан намісник сказав в своїй програмівій бесіді, що буде з всею рішучістю виступати против проявів ненависти, чи то соціальної, чи національної, бо такі прояви, слиби були безкарні, мусілиб довести до найсумнійших забурень спокою. Тії слова прийали ми, рускі послы з певною радістю, бо ми думали, що за панованя нового намісника засвітає і для Русинів красаща доля. Та коли поглянемо на то все, що ми пережили за той послідній рік, то мусимо з жалем сконстатувати, що нічо не змінилось на лучше, що шовінізм політичний ані на йоту не зменшив ся, що наші права політичні так само не суть респектовані як до тепер, що шовінізм політичний еше збільшив ся.

Помінаю уже, достойні панове, польске дневникарство, котре чейже мусить стосувати ся до публики, котра дневники читає, але не можу поминути того, щоби з того місця не напаятувати з всею силою того безграничного шовінізму польського, посеред котрого ми жити мусимо. Посеред більшости соймової зайшло в тім році якесь дивне успокоблене, на око дуже згідне, я той, котрий би з далека, з боку лише віддивляв ся на то, що в соймі дїє ся, тої любовности, яка при обрадах панує, тої однодушности при ухваленю гімназії рускої в Станиславові, той мусів би виразити здивоване, ддя чого Русини еше не суть задоволені, мусів би сказати, що руский нарід впрост невдячний для більшости соймової за то все, що она для Русинів ухва-

лює. Так думав би той, котрий не знає наших домашних відношень, котрий не відчуває і той тяжкої атмосфери, посеред котрої ми живемо.

(Дальше буде).

Політичний перегляд.

Скликане державної ради, як доносить N. fr. Presse, назначене на д. 26. с. м. Провідники чеського езекутивного комітету конференували вчера в президентом кабінету др. Гавчом, а в дотичнім комунікаті заявляють, що Чехи займуть супротив правительства вижидаюче становиско. Politik доносить, що конференції Чехів з бар Гавчом довели до вдоволяючих вислідів. Чехи занехають обструкції, а не є виключеним, що чеські послы будуть голосувати в парламенті за правительственними предложениями. Чехи дадутъ правительству час до переведеня плану і до сповненя приречень, даних Чехам.

У Франції велику несподіванку зробив вибір п. Думера на президента палати депутатів против дотеперішого президента Бріссона. Доносять, що президент міністрів Комб, окремо писав листи до правительственно-радикальних послів, перебуваючих поза Парижем, щоби докопечно явили ся на першім засіданю в цілі успішного переведеня вибору президента. І справді на 585 депутатів явило ся і голосувало 511 та мимо сего Думер остав в більшости 265 голосами против 241. Националістична праса уважає сей вибір великим погромом радикально-соціалістичної партії і правительства Комба і очікують, що в найближшій часі Комб подасть ся до димісії. — Натомість з Марокка наспіла для теперішого правительства приємна вістка, яку вчера міністер заграничних справ Делькас закомунікував на кабинетовій раді міністерства, що іменно султан годить на предложені Францією реформи і просить о підмогу задля їх скорого переведеня. Французский посол відгадить нині до Фезу.

Упадок Порт-Артура є ще завжди предметом описів і коментарів европейської праси. Се доскульний і понижаючий удар для Росії. Вправді Японія могла відпустити залогу і там способом придбати тільки клопоту армії Куронаткіна, скидаючи на неї тягар запровіантованя і перевезеня 30.000 недобитків, неспосібних зовсім до дальшої війни, але она не захотіла зречи ся того триумфу забрати до неволі таку масу білоскірих полонників. Про послідні хвилі Порт-Артура засвідчають офіцери залози, що не брак амуніції був причиною капітуляції, бо амуніції не було вже від місяця. Росіяни зовсім не відповідали на гарматний огонь Японців, або стріляли заледви раз на їх 100 стрілів, але чекали в казематах, аж доки атакуючі не стануть дертись на батерії. Тоді відбивали атаки багнетами, а гармати і мітралїзи вже не були страшні, бо що найбільше убивали в суміш ворогів і своїх. Однак в виду великого числа занедужань на шкорбут і рани, рента залози була така вичерпана надлюдскими висиленями томлячої служби, що дальше не можна було ніяк бороти ся. На людях тіло счорніло і попукало, від гарматних вистрівів кров пускала ся устами і очима, ноги пухли, сонність і утрома мучили цілий організм. Були се прояви недуги, подібні дуже до япанської пошести «бері-бері», а походили головно, як здає ся, з браку роєстайної поживи. Портартурека кріпость має бути відбудована до трех місяців, очищене пристані з затоплених кораблів і підводних мін буде тревати еше довше. З Чіфу доносять, що більша частина армії ген. Норі вже поспішає на північ, до Ляояну, звідки стаціоновані там війська вирушать знов до боевої лінії над Шаго. Однак се скріплене армії Ояма не в силі еше вплинути на зміну его вижидаючої тактики під час зимової пори.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. При зміні року просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновлені передплати, зглядно о вирівнанє залеглих та о приєднуванє нам нових передплатників.

НОВИНИ.

— Календар. В четвер: руско-кат. Анїзії, Теодорі; — римо-кат. Гонораті дїви. — В п'ятницю: руско-кат. мелянії, римо-кат. Іларія; — В суботу: руско-кат. Обр. Господне і В. Василія, римо-кат. Феликса з Нолі.

— Всім прихильникам театру, які дивують ся і жалують ся, що підчас сегорічного побуту театру нема в «Руслані» фахових рецензій, як минулими роками, подаємо до відомости, що се стало ся виключно тільки з вини теперішого директора театру п. Губчака. Теперішний директор театру видко не дуже клопоче ся про руску прасу, бо она, мовляв, з патриотизму і так буде підирати руску сцену, та за те розіслав рецензійні білети до Wiek-u pow-ogo, Dnia, Kurjer-a lwowsk-ogo і ин., а поминув «Руслана». За причину подає приватно, що має жаль до «Руслана» за те, що підирав усильно свого часу кандидатуру п. Стадника на директора і помістив нищачу критику зі Стрїя що до експльоатаційної господарки п. Губчака, подорожувавшого по европейских столицях та курортах, а оставившого театр на Боже провідїне. Коли п. Губчак ідентифікує свою особу з дирекцією народного театру, то він грубо помилує ся, бо принагідний директор нині є, а завтра его може не бути, однак інституція має трівке істноване. Рецензійний білет не є жадною личною его грацією для редакції, але обовязком дирекції субвенціонованого театру, щоби прасі уможливити співділане для розвою сцени і штуки через фахову критику. Коли перед кількома літами б. директор скарбківського театру п. Гелер цофнув білет одному з львівських дневників за неприхильні рецензії, зараз на другий день всі львівські редакції відіслали дирекції театру рецензійні білети і п. Гелер був примушений цофнути свог нерозумне зараджене. При браку всякої організації і порозуміння між нашими українсько-рускими журналістами, подібний поступок п. Губчака остане певно без наказаня. Ми можемо хіба поставити его на позорище загальної опії, застерігаючись в імени дневникарського стану, що директор театру ані не сьміє добирати собі критиків, ані не може жадати від них реклами і кадїла за рецензійний білет. Наш завід жадає від нас тільки річевої і безсторонної критики, а сего не зможе «Русланові» ніхто відмовити.

— Великі вечерниці тов. «Академічна Громада». Отсим подаємо до відома, що запрошеня на вел. вечерниці, які дня 7. лютого с. р. уряджує тов. «Акад. Громада», вже розсилають ся. Хто через похибку не дістав би такого запрошеня, а хотів би его мати, звольти звернути ся до «Балевого комітету Акад. Гром. Ринок ч. 10.» При тім сиравляємо похибку, яка неспостережено вкрала ся до запрошень — іменно, що вечерниці наші відбудуть ся ві вторник 7. н. ст. лютого а не, як хібно в запрошенях надруковано, в суботу. — *Комітет.*

— Малачин вечір уряджує тов. Академічна Громада в комнатах тов. «Руська Бесіда» в п'ятницю (13. с. м.) Хто хоче весело закінчити старий рік а зачати новий — нехай прийде в п'ятницю на «Бесіду» — а певне не пожалує труду. Окремий комітет, який займає ся урядженем отсего вечерка, докладає всяких старань, щоб вечер сей випав як найгарнійше. Між иними несподіванками є «живий дневник». Вечір закінчатъ тавді. Початок о 8. год. Вступ 1 К, для академиків 50 с.

— 3 Тернополя пишуть нам: Гімнаст. тов. «Сокіл» в Тернополі устроює в річницю свого заложеня дня 15. с. м. в сали «Міщанського Братства» попис з отсею програмою: 1) Промова, 2) вправи образові учеників тов-а, 3) вправи членів булавами, 4) вправи членів на кони, 5) вправи нань лісками, 6) вправи членів на дручку, 7) будованє пірамід, 8) вправи світляними булавами, 9) ігрища олімпійські. — Музика військова 55. н. п. Початок о 8. год. вечер. Цни вступу: крісла по 2, 1-50 і 1 К, партер 60 с, галерія 40 с, ученики, селяни і війскові платять половину.

— Збори католиків. Позавчера відбули ся у Відні збори членів католицких товариств для вказаня протесту проти дневника Alldeutsches Tagblatt, який замістив богохульну естатю про св. Тайну Евхаристії. Збори були неавичайно численні. З членів віденської аристокрації явили ся кс. Аляоіз Ліхтенштайн, кн. Відінггрец, Траутмансдоф, бар. Вальтерскірхеи, бар. Морсей і ин. ин. Бесідники головно виступали проти протестанцкої пропаганди. Адвокат Порцер зазначив, що того рода богохульства можливі хіба в Австрії. Власти, здаєсь, солідаризують з тою естатєю, бо державного прокуратора, котрий не сконфіскував сеї статі, аванзовано на генерального прокуратора. Підчас промови адв. Порцера відзивали ся оклики обуреня, а одного з присутних, що ставав в обурені протестанцкої газети, побито. Вкінці ухвалено резолюцію висловлюючу обуренє з приводу названої естаті.

— Пожарний „Сокил“ в Виткові старім, каменецкого повіта, засновано на статутах львівського „Сокола“. Ц. к. намісництво вже затвердило статут.

Будучність міста Геркуланум. Яке се ми вже свого часу доносили, є найлучші вигляди на переведенє пляну, що має на цілі відкопати місто Геркуланум, одну з сих місцевостей, які знищив вибух Везувія в 79. р. по Хр. Ще до недавна ані не думано про такий подвиг з богатох причин. Наперед уважано вулканічну масу, під якою лежало Геркуланум, за вельми твердо, до непереможної лави, а крім сего увага всіх звернена була на Помпеї. Але тепер пере-свідчили ся геологи, що справа так зле не стоїть, що лише на поверхні в наслідок стичности з воздухом лави ся сталась не до перебитя. Що відкопанє Геркуланум принесе богати скарби, се мож сподівати ся вже по тих кількох кусниках, які виставлено в Неаполі а які треба уважати за твори, заслугуючі вповні ва імя красних штук. Також стверджено, що рукописи, які там мають находити ся, буде мож цілком добре відчитати. Тож є повна надія, що відкопанє Геркуланум відкриє нам ціле житє буге римского провіоціонального місточка з перед більше як 1800 літ.

— **Дорогі лови.** Кн. Гогенльогє спровадив недавно з заграниці за дорогі гроші 6 козорогів і примістив їх в своїм зьвіринци в Татрах. Один з козорогів заблукав ся на територію Рокуч, де его застрілив лікар др. Раднай, думаючи, що се є пап. Кн. Гогенльогє виточив тепер дрови Раднави процес о винагороду за козорога в квоті 50.000 К.

Посмертні оповістки.

— **О. Онуфрей Криницький,** парох Голіня, калушкый містодекан, упокоїв ся дня 7. с. м. в 61. році житя а 35. р. свьященства. В. в. п.!

— **Юлія з Шапайлів Халуницька,** учителька, жінка управителя школи в Воли залеревицькій в долиньскім повіті, упокоїла ся дня 5. січня с. р. В. і п.!

Телеграми

з дня 11. січня.

Берлін. Вчєра зібрав ся німецький парламент на нову сєсию. Нині пічне ся бюджетова дискусия.

Петербург. Чутка ширєна заграничними дневниками про димєсию кн. Сьвятополка-Мирского є неправдива. Урядового потвердження про се ще нема.

Париж. Палата послів вибрала на вчерашнім засіданю президентом посла Думєра 265 голосами проти 241, які одержав дотеперішній президент палати Бриссон. Увадок Бриссона, котрий був приятелем президента кабінету Комба, є заявою недовіря для Комба, через що его становиско захитанє.

Порт-Сєд (при вїзді до Суєзского каналу). Росийска ескадра, зложена з чотирох кружляків і трєх торпєдівців, прибула ту і по підписаню декларації набрала вугля. При вїзді до порту один торпєдєвєць наїхав на торговельний корабель і рєваторшив его.

ХРИСТИЯНСЬКИЙ КАЛЕНДАР МІСІОНАРЯ на 1905 рк

коштує лише 50 сот., а з поштовою пересилкою 60 сот. Зміст богатий, ілюстрації гарні. При закупні більше примірників вельми значний опуст. Висилає лише за готівку: *Видавництво Чина св. Василя В. в Жовкві.*

Colosseum в пасажи Германів при ул. Соляній у Львові. від 1. до 16. січня 1904.

Нова сензаційна програма.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділі і свята 2 представленя о 4. год. попол. і о 8. год. вечером, Що пятниця „High-Life“ представленє. Білєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. З куплєним білєтом на фотєл, ложє і 1-рядні крісла можна їхати даром на представленє ом-вібусами Колосєо, які ждуть коло Відєнської каварні.

Лєв Лопатинський.

ДО БРАЗИЛІ!

драм* з галицького, еміграційного руху в 4 актах. — Ціна 80 сот.

„Діло“ (ч. 53. з дня 7. марта 1898) писало в фейлетонї про сю драму: Сам предмет цікавий і амальованє его справді артистичне, Тенденция прєхороша. Се здає ся одинока драматична штука у нашій літературі з так прєкрасними гадками, з так похвальними змаганями. Она може мати прєвеликий, корисний вплив передо сїм на наше сєлянство.

Ся драма надає ся на вистави по читальнях, тим більше, що справа еміграції є ще завсїгди у нас актуальною.

Набути можна в Ставропигійській книгарни у Львові.

Читайте! Читайте!

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти“ бажаючи, шоби в кожній руській хатї находили ся твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший збірник сих творів п. з. „**ПОЕЗИИ Т. ШЕВЧЕНКА**“. Книжка, оправлена в полотно з золоченими витисками, може бути найгарнійшою оклясою руських хат. Папір велїновий, формат на взір європейських клєсєків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опусту. Висилає ся тїлько за надісланєм 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ „ПРОСЬВІТИ“ у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

Л. Лопатинського ПАРАЦЯ

комедия в 3 актах зі сьпівами (з побугу літників)

відзначає ся невичєраним йовїяльним гумором і жвавим діяльогом. Ся комедия збогачує знатно галєрию типів у наших народних штуках так з кругів сєлян, як і міщухів. Сьмїшність ситуацій і характерів розмінена рівномірно між мужиків і панів, і тому ся комедия надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо сєлянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедії упослїдженім недотєпою, але противно має на году посьміяти ся трохи і з містових літників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної свідомости.

— Ціна 2 кор. —

Набути можна у накладчика С. Горуна у Львові, пл. Домбровского ч. 1, і в книгарнях.

Контора виміни
д. к. упр. гал. акц.
Банку
Гіпотечного
2 купує і продає.
всієкі
папєри цінні
і МОНЕТИ
по найдешевшїм курсї деннім не числячи ніякої провізії.

Лєв Лопатинський.
* * Конкуре на мужа * *
комедия в 5 актах з міського побугу.
Ціна 90 сот.
Черєз п'ять не довгих актів гумор діяльогу і комїзм ситуацій не дають упастї весєлому настроєви штуки, яна надає ся так для вистави аматорських кружків інтєлігенції, як і для легкої актури.
Набути можна в Ставропигійській книгарни у Львові.

Бєрнєстернє Бєрнєсо.
LABOREMUS
Драма в 3 актах.
переложєна післє авторизованого, німецького виданя Львом Лопатинським.
Модєрна тема і модєрне наскрізь єї перевєденє. Діяльог є справді містерною плєтїнкою драматичної роботи. Его читати є може більшєм вдоволенєм, як бачити на сєні, де певно пропадає не одия дотєпний натяк та тонка відтїнка.
Набути можна в Ставропигійській книгарни у Львові.

ОБЕЗПЕЧАЙТЕ БУДИНКИ, ДВИЖИМОСТИ, ЗБІЖЄ І ПАШУ
против огневих шкід
в одинокім руськїм Товариствї асєкураційнім
„ДНІСТЕР“
ТОВАРИСТВО ДНІСТЕР опирає ся на взаїмности членів, то значить, звертає членам щорічну часту надвїжку. Звороти виносили за р. 1900, 1901 і 1902 суму 219.332 кор. т. є 8%.
ШКОДИ ліквідує ДНІСТЕР скоро при участї місцевих членів і делегатів. Від 1893 до 1903 виплатив ДНІСТЕР відшкодовань на суму 4.161.569 кор.
ФОНДИ ДНІСТРА з кінцем 1903 р. виносять 1.013.691 кор. і умїщені в пупільярних цїнних папєрах.
ПОШТИ ДНІСТРА приймає при позичках Банк краєвий і каси ощадности.
АГЕНЦІИ ДНІСТРА находять ся у всіх містах, місточках і многих сєлах і легко кождо му обезпечити ся через агєнта; ДНІСТЕР удїляє агєнції господарям, де єще на більший округ нема агєнції. Агєнти заробили вже 537.815 кор. провізії.
НА ЖИТЄ треба обезпечити ся через ДНІСТЕР в Товариствї краївєскім; власну провізїю від таких обезпечєнь дає ДНІСТЕР на рускі добродїйні цїли; тому на житє обезпечайте ся тїльно через ДНІСТЕР.
ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЄНЬ „ДНІСТЕР“
у Львові, ринок 10, в домї „Просьвіти“.